

SVOBODNA SLOVENIJA

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 380435

Redacción y Administración:
Calle Victor Martínez 50 (Suc. 6)
Buenos Aires, Argentina

"ESLOVENIA LIBRE"

Año (Leto) XI (6)

BUENOS AIRES, 23. APRILA (ABRIL) 1953

No. (Štev.) 17.

CORREO
ARGENTINO
(Procedencia)

FRANQUEO A PAGAR

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Victor Martínez 50 - Buenos Aires

Eisenhowerjeva doba

Ko je v Moskvi umrl Stalin, je ameriški državni tajnik Foster Dulles pozdravil ta dogodek z besedami, češ da bo po Stalinovi dobi sedaj nastopila Eisenhowerjeva doba. Razne okolnosti tako naziranje opravičujejo: v Moskvi si mora Malenkov svoj položaj še utrditi, Churchill svojo dobo dejansko zaključuje, v Indiji ima Nehru preveč težav v notranjosti in sosednim Pakistanom in zato ne more izrabiti tisti vpliv, ki njegovo ime v mednarodni politiki spremlja. Listi tudi radi pišejo še o Titu — toda nihče mu ne pripisuje take važnosti, da bi se mogla kdaj kaka doba eventualno po njem nazivati.

Novi poglavarji v Moskvi so začeli svoje delo s ponudbami za utrditev miru v svetu. Pred nekaj dnevi jim je odgovoril predsednik Eisenhower in sicer z govorom, ki je izzval povsod posebno zanimanje. Eisenhower je v svojem govoru uvodoma opozoril na silne stroške, ki jih povzroča moderno oboroževanje. Ako bo šlo tako naprej, bo postalo življenje nemogoče. Novi sovjetski voditelji imajo vse možnosti, da se dejani dokažejo, da so res za mir — besed o miru je bilo iz Moskve že dovolj. Ako v Moskvi resno mislijo na mir, tedaj naj to dokažejo: 1. s tem, da posejšijo konec sovražnosti na Koreji in zedinjenje Koreje; 2. v Aziji so komunisti sprožili oborožene akcije v Indokini in na Malajskem polotoku — njih ustavitve bi bil nov dokaz, da mislijo v Moskvi resno na mir; 3. sojveti še danes niso vrnili vseh ujetnikov iz druge svetovne vojne; 4. v Potsdamu je bilo dogovorjeno, da mora biti sklenjena mirovna pogodba z zedinjeno Nemčijo — sojveti pa zedinjenje v Nemčiji ovirajo, prav tako pa nočejo pristati na podpis državne pogodbe z Avstrijo; 5. ako hočejo sojveti res mir, tedaj naj omogočijo, da se bodo umaknili komunistični režimi v satelitskih evropskih državah in nato naj svobodne volitve pokažejo, ali so res komunisti tisti, ki imajo večino naroda za seboj. Ko bodo sojveti s temi dejanja pokazali, da so res za ohranitev miru, tedaj bo možno začeti z omejitvijo oboroževanja in nato razorožitvijo. Vse te Eisenhowerjeve navedbe niso toliko nove; o njih se je mnogo pisalo — pomembne so sedaj zaradi tega, ker so postale uradna podlaga za novo ameriško zunanjo politiko napram sovjetom. V ameriški politiki pomenijo te zahteve velik dogodek, saj je prejšnja demokratska vlada delala tako, da je sovjetje samo "zadrževala", ni jih pa odpravila na njih stare meje. Eisenhower tak sovjetski umik jasno zahteva.

V Moskvi se zaradi tega, da se sedaj dobi že daje ime Eisenhowerja, preveč ne razburjajo. Obratno — vse kaže, da mislijo Eisenhowerjevimi namenom vzeti celo veter iz jader. Te dni začenjajo sojveti v Moskvi tam, kjer bi ameriška vlada hotela še končati. Po moskovskih poslopjih že vise veliki lepaki, po ulicah v sprevodih že nosijo napisne table — povsod so že gesla in parole za prihodnjo proslavo 1. maja, ki je v kom. deželah največji ljudski praznik. In vsi lepaki in vse napisne table govore samo o tem, kakšna bodi nova sovjetska zunanja politika. Tako je največ napisnih tabel s tem pozivom: "Živelo večno prijateljstvo med Anglijo, Združenimi državni in Sovjeti." Druge napisne table spet govore: "Živelo prijateljstvo med Anglijo, USA in sojveti — kajti ti žele skupno obvarovati mir na svetu — itd." Če vse te napisne table pa se spenjajo veliki loki s pozivi: "Naj živi mir med vsemi narodi." In prav v tem času so nekje odkrili nekaj strani Stalinove politične oporo in sicer poglavje, ki govori o sovjetski zunanji politiki. V tem delu oporoke bi naj bil Stalin spoznal, da vodi ta napetost, ki jo je on skuhal v svetu, prav gotovo kmalu do izbruha nove vojne. Toda sojveti te vojne še ne žele, zato priporočajo, da se naj njegovi nasledniki odločijo za dobo miru in mirnega sožitja z drugimi narodi.

Eisenhower je v svojem govoru napovedal, da bi dolga doba miru pomenila obnovo socialnega blagostanja v svetu. Zmanjšani izdatki za orožje bi nujno privedli do tega, da bi na vodilnih mestih začeli zmerneje soditi o komunizmu. Med vzhodom in zahodom bi se obnovile vezi, ki bi Angliji prinesle gospodarske koristi, med USA in sojveti pa najbrž plemenito tekmovanje na polju kulturnega in idejnega "zblíževanja."

Na zunaj bi se ta doba lahko imenovala po Eisenhowerju, dejansko pa bi komunistom prinesla največ koristi. Ker bi se pozornost od vojaških vprašanj odmaknila, bi sojveti nujno spet začeli s poglobljenim delom po svojih komunističnih strankah v svetu. Sedanja gonja z mednarodnimi kongresi za mir bi se kmalu spremenila v novo zbiranje vseh levičarskih in progresivnih sil v "fronte obrambe demokracije" in počasi spet v kake ljudske fronte za obrambo pred novimi pojavi fašizma. Ko so v Moskvi ta leta toliko rožljali s sabljami, so se zlasti v Evropi mnogi odvrčali od komunizma, ker je bila njega napadalnost in nasilnost preveč jasna. Ko bodo v Moskvi in

Washingtonu zvonili in peli iste melodije, bodo nastopili novi časi za speve kom. politične poezije.

Prvi taki akordi že prodirajo v svet. Začeli so jih prepevati tisti, ki so v zadnjih klopek, pa jih imajo ljudje včasih radi, ker imajo lepe "glasove." Tako pišejo listi, da so se ameriški opazovalci v Beogradu zadnje dni silno razburili. Med Beogradom in Bukarešto so se začela pogajanja, ki so pet let zastoj čakala, dasi je bila njih aktualnost vedno enako pomembna. Gre za obnovo plovbe po Donavi. Titova vlada jih je dosedaj odklanjala, sedaj pa sta se oba komunistična režima spomnila, da je le prišel čas, da se znajdejo spet javno skupaj. In tako je Tito odprl prva vrata, ki vodijo v Moskvo...

Kakor je bil Eisenhowerjev govor nekako v skladu s trenutnimi nameni Moskve za ohranitev miru, tako je poleg drugih komentatorjev ponovno govoril tudi Eisenhowerjev državni tajnik J. Foster Dulles. Opozarjal je na nevarnost, ki se skriva za lepimi ponudbami iz Moskve. Kar Moskva ponuja, dela le zaradi taktičnih potreb. Tudi Eisenhowerjev govor je lahko samo lepa taktična poteza, a je njega pomen večji, ker sili sojvetje, da morajo iti v svoji ofenzivi za mir tja, kamor jih sili Eisenhowerjeva taktika.

POTRDILO ZVESTOBE IN V DANOSTI

Že v zadnji številki "Svobodne Slovenije" smo ob zaključku lista kratko poročali v mogočnem zborovanju delovnih slojev prejšnjoro na Plaza de Mayo v Buenos Airesu. CGT. je za popoldanske ure povabila delavstvo in vse ostale člane svojih sindikatov, da se zberejo na omenjenem zgodovinskem trgu in ponovno izpričajo svojo vdanost in zvestobo svojemu voditelju in ustvaritelju nove Argentine predsedniku republike gralu Juanu D. Peronu ter da odobrijo in potrdijo vse njegove ukrepe v zadnjem času za ponovno vzpostavitev ravnotežja med plačami in cenami glavnim življenskim potrebščinam.

Odziv na poziv CGT je bil velikanski. Na Majskem trgu so se zbrale tolikšne množice, kakor jih dosedaj na tem trgu še ni bilo. Ko se je na balkonu vladne palače pojavil predsednik gral Peron z vsemi člani svoje vlade in skupino višjih častnikov, ki so jih določila vojna ministrstva kot znak svoje popolne solidarnosti argentinskega naroda s predsednikom gromom Peronom, je vsa množica vzvalovila v silnem navdušenju in vzklikanju.

Na veličastnem zborovanju sta govorila samo glavni tajnik CGT Eduardo Vuletich in predsednik gral Juan D. Peron.

Eduardo Vuletich je naglašal, da so se delavske množice zbrale na Majskem trgu, ne za to, ba bi karkoli prosile svojega voditelja in prvoborca, ampak, da mu izpričajo neomajno solidarnost z njim in vsem njegovim delom ter mu pred vsem svetom ponove svojo zvestobo in vdanost. Zagotavljal ga je, da stoji za njim mogočna armada 6 milijonov organiziranih delovnih ljudi, ki smatrajo njegove neprijatelje za svoje neprijatelje. Pozival ga je, naj odločno nadaljuje započeto delo. Delavni sloji bodo vse te ukrepe brezpogojno odobrili in mu sledili.

Predsednik republike gral Juan D. Peron dolgo ni mogel začeti svojega govora. Množica ga je neprestano pozdravljala in vzklikala njegovo ime.

Ko se je navdušenje množice malo poglobilo je gral Juan D. Peron v svojem jedrnatem govoru med drugim povdarjal svojo srečo, da vidi zopet zbran narod pred sabo, narod, ki se zaveda, da prihaja njegova ura. Ljudje, ki žive tako kot on, samo za narod, potrebujejo tako solidarnost. On sam je kot predsednik bolj narodu dajal nasvete in navodila, kakor pa samo odredbe, ker želi biti narodu samo prijatelj. Omenjal je ogromno odgovornost, ki jo ima človek pri vodstvu naroda in države. Lah-

ko je pa vladati narodu, ki se tudi sam zaveda svoje odgovornosti. Ta se potem razdeli enakomerno na vse zavedne državljanke. Brez naroda ni mogoče vladatai

Zatem je pa predsednik gral Peron prešel na del svojega govora, ki se je nanašal na zadnje njegove odredbe o ponovni vzpostavitvi ravnotežja med plačami in cenami življenskih potrebščin. V tem trenutku sta v kratkem presledku odjeknili dve detonaciji. Zločinski elementi so postavili dve bombi. Eno na postaji podzemne železnice Plaza de Mayo, blizu vladne palače, drugo pa na nasprotnem kraju Majskega trga v eni tamošnjih kavarn. Bombni atentat je zahteval 5 smrtnih žrtev ter veliko ranjenih. Ko so odjeknile detonacije bomb po Majskem trgu, je množica še živahneje začela aklamirati predsednika grala Perona, ki zopet dolgo ni mogel nadaljevati svojega govora. Ljudstvo je bilo ogorčeno radi tega ogabnega zločina, ki je zahteval smrt nedolžnih ljudi. Sredi vzklikanja množice je gral Peron govoril potem dalje in ljudi opozoril, da ravno ta bombna atentata dovolj jasno potrjujejeta dejstvo, da je imel on zadosti osnov, ko je nedavno z istega mesta opozarjal delovno ljudstvo in ves narod na široko in podrobno organizirano kampanjo za zrušenje sedanjega stanja v republiki. Naglašal je, da je gospodarsko, politično in socialno stanje v republiki takšno, da je vlada v stanju odgovoriti z vsjo odločnosti in z vsemi ukrepi, ki bi bili potrebni, da se zavaruje narod in delovno ljudstvo pred slehernim izkoriščanjem brezvestnih spekulantov. Vlada bo nastopala pravično proti vsem. Tisti, ki so pošteni in spoštujejo zakon, bodo deležni skrajne zaščite, tisti pa, ki bi še nadalje skušali motiti javni red in mir in navijati cene ali odtegotati živila javni prodaji bodo okusili vse trdote zakona in bodo poslani v zapore. Zadnji ukrepi vlade so imeli za posledico, da so cene živilom padle za 25%.

Nato je pa z odločnim glasom napovedal, da za peronistično gibanje nastopa novo razdobje, ko je treba očistiti Argentino vseh njenih neprijateljev, na tudi peronistično gibanje in iz njega pognati vse, ki vanj ne spadajo.

Ob koncu svojega govora je pozval množico naj se mirno vrne na svoje domove z zavestjo, da so vsi že pred desetimi leti sklenili, da bodo zavarovali srečo svojega naroda in veličino domovine. Vsi naj se zavedajo, da je do teh ciljev mogoče priti samo s pomočjo gospodarske neodvisnosti, socialne pravičnosti in politične suverenosti. Če bi pa

La Argentina recibió después de la segunda guerra mundial 600.000 inmigrantes europeos

El delegado argentino ante la reunión del Comité intergubernamental para Migración Europea —ICEM—, sr. Federico Gard, declaró que su país se siente muy capaz y será muy feliz de contribuir a la solución del problema de la población excesiva de Europa.

Venezuela, Brasil y Chile anunciaron además, que presentarán planes de colonización para inmigrantes europeos. Mientras tanto, el director de la ICEM, Hugh Gibson, elevó a los representantes del comité de los 22 países miembros, su informe sobre los progresos realizados por la entidad desde que comenzó sus trabajos en febrero de 1952. Señaló que el traslado de 88.640 inmigrantes europeos desde febrero de 1952 al 31 de marzo de 1953, se realizó "durante un período de graves dificultades para la inmigración en general". Agrega el informe de Gibson que "hay buenas razones para esperar un movimiento mayor a América del Sur particularmente desde la adhesión de la Argentina a los trabajos de la comisión".

El delegado argentino, señor Gard, respondió expresando que su país "se siente muy feliz de ser capaz de contribuir a la solución del problema de la población excesiva del viejo continente". Afirmó que desde que terminó la segunda guerra mundial, la Argentina recibió en su país aproximadamente a 600.000 europeos, y que su gobierno está convencido de que la solución de esta cuestión puede contribuir de manera significativa a establecer y afianzar la paz en el mundo. Por ello —reveló— "la Argentina está preparada para dar toda su cooperación a la labor del comité, de acuerdo con los anhelos pacifistas del presidente Perón."

Argentina je po drugi svetovni vojni sprejela 600.000 evropskih imigrantov

Argentinski delegat na zborovanju Medvladnega odbora za evropsko imigracijo — ICEM-g. Federico Gard je izjavil, da se njegova država smatra za sposobno in bo tudi srečna, da bo lahko prispevala svoj delež za rešitev vprašanja prenaseljenosti prebivalstva v Evropi.

Zastopniki Venezuele, Brazilije in Čila so sporočili, da bodo njihove vlade predložile kolonizacijske načrte za evropske imigrante, nato je pa ravnatelj tega odbora Hug Gibson predstavnikom 22 držav, ki so članice tega odbora podal poročilo o delovanju te ustanove od začetka februarja 1952 dalje. Povdarjal je, da se je preselitev 88.640 evropskih imigrantov od februarja 1952 do 31. marca 1953 izvršila z velikimi težavami za imigracijo sploh. Povdarjal je upanje, da je pričakovati večjih naselitev evropskih imigrantov posebno v Južni Ameriki in to predvsem, ker je postala članica tega odbora sedaj tudi Argentina.

Argentinski delegat g. Gard je takoj nato prosil za besedo ter je naglašal, da je njegova država srečna, da lahko pomaga rešiti ta problem. Poudaril je dejstvo, da je Argentina po drugi svetovni vojni sprejela okoli 600.000 Evropejcev. Argentinska vlada je prepričana, da rešitev tega teškega problema lahko v veliki meri pripomore k utrditvi miru. Zato je Argentina pripravljena z vsemi sredstvi podpirati delo Medvladnega odbora za evropsko imigracijo in vse to v duhu stalnih prizadevanj predsednika grala Perona za ohranitev in utrditev miru.

NOVI POSVETI ZAHODNIH ZAVEZNIKOV V PARIZU

Zahodni zavezniki, ki so povezani v obrambno zvezo NATO — zvezo severnih atlantskih držav (v njej so še Italija, Grčija in Turčija), se sedaj zbirajo na novo posvetovanje v Parizu. Take posvete predvideva pogodba sama in sta bila dosedaj že dva taka posveta: prvi je bil v Parizu, drugi lani v Lizboni in tretji je sedaj spet v Parizu. Ta konferenca prihaja ravno v času, ko so novi sovjetski voditelji sprožili veliko gonjo za mir in mirno sožitje med kapitalističnim in komunističnim svetom. Glavni voditelji te obrambne zveze so prepričani, da so sovjetske vabe le past, ker hočejo sojveti s svojo sedanjo mirovno gonjo doseči predvsem dvoje: 1. razrhljati povezanost med zahodnimi zavezniki, ker sloni ta le na strahu pred sovjetsko napadalnostjo, ker pa se ta odmika, se bodo tudi začeli majati temelji na katerih stoji ta obrambna zveza; 2. sojveti nočejo, da bi kdaj Nemčija bila članica te zahodne obrambne zveze in menijo, da se izvede zedinjenje obeh Nemčij s svobodnimi volitvami, vendar bi ta nova Nemčija morala ostati razorožena in nevtralna.

bilo potrebno, da bi te množice rabil za nedotakljivost ene od teh zastav, potem jih bo pozval in jim bo dal na razpolago tudi sredstva, da bodo dosegli zmagoh te idej.

V nepopisnem navdušenju so utonile zadnje besede predsednika grala Perona, kateremu je potem zbrana množica še dolgo prirejela viharne ovacije in mu zagotavljala svojo neomajno vdanost in privrženost.

Solidarnost s predsednikom gromom Peronom in z njegovim delom so izrekle tudi vse argentinske organizacije in ustanove. Poslanska zbornica in senat sta imela izredne seje in sta predsedniku poslala posebne vdanostne spomenice.

Njeno nevtralnost bi poročevala tudi sovjetska vlada s svojim podpisom na taki mednarodni pogodki o novem položaju Nemčije.

ALI SO ŠE TAKO ČRNOGLEDI?
Ko se sedaj zbirajo na posvet v Parizu, prihajajo na dan zanimive podrobnosti o tem, kako so zavezniki gledali na razvoj, ko so se zbirali na prve konferencie. Tako so na prvi skupni konferenci v Parizu bili vsi tega mnenja, da se bo napetost med vzhodom in zahodom zaključila s skorajšnjim izbruhom vojne. Na tako vojni pa zavezniki tedaj niso bili pripravljani. Edino USA so imele primerna sredstva za obrambo, toda takrat se je ravno začela vojska na Koreji in je morala vsa ameriška sila tja. Na drugem posvetu v Lizboni so ugotovili, da se je položaj še poslabšal in so že izračunali, da bodo sojveti svoj napad na zahodno Evropo sprožili tekom leta 1953. V tem letu zavezniki še vedno ne bi imeli dovolj sredstev za vojskovanje in tako je bil v Lizboni izdelan podoben načrt o vojaških pripravah, ki bodo odgovarjale vsem potrebam tako v sredini l. 1954. Toda te priprave bi odgovarjale vsem predvidevanjem, ako se doseže, da bo zahodna Nemčija že pred tem postala članica evropske unije in bo njena oborožena sila članica skupne evropske vojske. Slednje pa se še ni izvedlo in največ ovir povzročajo pri tem Francozi, ki se boje prevelikega pritiska nemške oborožene sile v Evropi, med tem mora Francija svoje sile trošiti po vsem svetu — Indokini in v Severni Afriki.

Sovjetska mirovna ofenziva je prišla tik v dneh pred začetkom posvetov v Parizu. Ker v Moskvi vedo, da se bo največ govorilo o Nemčiji, so hitro ponudili glede Nemčije tisto, kar jim je najbolj koristno. Predlagajo pa zedinjenje (Nadaljevanje na 2. strani)

IZ TEDNA V TEDEN

USA: Odmev na Eisenhowerjev zunanje-politični govor, v katerem je pozval ZSSR na prenehanje živčne vojne in na mir, kakor si ga zamišlja in zahteva svobodni svet, je bil v zahodnih državah ugoden. Churchill je izjavil, da se popolnoma strinja s sleherni Eisenhowerjevo izjavo; isto je objavila tudi francoska in nemška vlada. Višinski je na vprašanje časnika izjavil, da "je bil Eisenhowerjev govor zelo zanimiv, vendar ne popolnoma točen", sovjetsko časopisje pa je samo objavilo, da je Eisenhower govoril "o potrebi miru med ZSSR in USA", ni pa objavilo govora samega. V sovjetskem časopisju komentarjev o govoru ni bilo, v sovjetskem radiu pa dvakrat komentariji niso bili enaki. Prvi komentar moskovskega radija je bil zelo prijazen, v naslednji oddaji pa je bil že nerazpoložen napram nekaterim Eisenhowerjevim izjavam.

V USA sta Eisenhowerjevo zunanjo politiko, kakor jo je postavil s svojim govorom, na široko in s poudarkom sprejeli obe ameriški stranki. Izjave republikanskih in demokratičnih senatorjev in poslancev so bile naravnost vzhičene nad Eisenhowerjevimi načrti. Zun. min. Dulles je imel že naslednji dan svoj govor, v katerem je poudaril, da je "Eisenhower svoje zunanjo politiko pripravil v svojih prvih 90 dneh predsednikovanja in to ne glede na to, kakšno politiko je vodila, ali jo vodi ali pa jo bo vodila ZSSR s svojimi sateliti. Ameriška zunanja politika je že določena za naslednja leta." Dulles je tudi izjavil, da je "ZSSR s svojo tkzv. mirovno ofenzivo dejansko prešla v 'mirovno defenzivo' ter je ofenzivo prevzel Eisenhower". O novi ameriški zunanji politiki bodo govorili še štirje drugi visoki ameriški politiki, katerih imena pa niso bila objavljena. — Ameriški časnikarji, ki so se po 10 dnevnem obisku v Moskvi, kamor ni smel stopiti noben ameriški časnikar od 1. 1946 dalje, vrnili v USA, izjavljajo, da "nikdar v žurnalistični zgodovini ni bilo izrečeno toliko laži v tako malo besedah, kakor se to dogaja z ZSSR." Časnikarji objavljajo v amerškem časopisju svoje vtise iz Moskve in ZSSR in so enodušnega mnenja, da "z ZSSR ni nobene osebne svobode, še manj kakih drugih svobodnih." Izjavili so tudi da je sovjetsko časopisje že med njihovim obiskom potvarjalo njihove izjave ter so lahko sami brali take laži. Vsi poudarjajo, da niso "nikdar med svojim obiskom izjavili, da so ugotovili, da sovjetska vlada hoče mir, pač pa le sovjetski narodi. Vedno smo ob taki priliki dodali: 'Glavno vprašanje pa je, kaj hočejo ljudje v Kremlju?'. — V USA so izvedli štiri ameriški poskus, v katerem so uporabili tudi večje število helikopterjev, ki so v trenutku eksplozije atomske bombe leteli s posadkami nad ogroženim področjem. Eksplozija pri tem poskusu je bila najmočnejša od zadnjih petih eksplozij v letošnji sezoni ameriških atomskih poskusov ter so svet eksplozije videli celo v Los Angeles, ki je nad 450 km oddaljen od poskusnega področja, prav tako pa tudi v 1000 km oddaljeni Montani. — Hudi snežni viharji in nevihte, ki so nenadoma zajele vzhodni del USA, so zahtevale 11 smrtnih žrtev in nad 3000 družin je ostalo brez strehe.

ZAHOD NEMCIJA: Adenauer je po vrnitvi iz USA in Kanade, kjer je imel razgovore z Eisenhowerjem in kanadsko vlado, v Hamburgu izjavil, da sta enotnost Evrope in uspešna graditev evropske obrambne skupnosti glavni načeli ameriške politike do Evrope. "Usoda sveta je v naših rokah", je nadaljeval Adenauer, "in leto 1953 je odločilno v zgodovini sveta. Ura usode bide samo enkrat za človeštvo." Poudaril je, da je "nemško ime onstran morja zopet nekaj vredno."

JUžnoafriška unija: V Južni Afriki je na splošnih volitvah znova zmagala dr. Malanova nacionalistična stranka, ko si je v 94 sedeži v parlamentu priborila absolutno večino. Opozicijska Združena stranka je dobila 57 sedežev, delavska stranka pa samo 4.

ZSSR: Za sovjetskega veleposlanika v Londonu je imenovan Jakob Malik na mesto Gromika, ki ga je tja poslal še umrl Stalin. Gromiki je eden najboljših poznavalcev zahodnega sveta in Molotovov ljubljencev ter ga je ta poklical v Moskvo, da ga bo v slučaju, če pride do pogajanj med ZSSR in USA, poslal kot sovjetskega delegata na taka pogajanja.

BEGUNCI IZ VZHODNE EVROPE

Londonski "Economist" ena najuglednejših in najbolj vplivnih angleških gospodarsko-političnih tedenskih revij je nedavno objavil zaključek daljšega članka pod gornjim naslovom, ki ga radi zanimivosti objavljamo v izviru.

Dasi se poedine skupine beguncev iz Vzhodne Evrope med seboj zelo različujejo in čeprav obstojajo znotraj posameznih skupin različni pogledi na bodočo ureditev tega prostora kot celote, vendar so vsem skupne naslednje tri postavke: 1.) Razumljiva je težava, obdržati vse stranke različnih miselnosti v skupnem delu v okviru enega samega zastopstva (narodnega odn. državnega op. ur.), posebno še, ker ni izgledeov za takojšnjo vrnitev; 2.) Pomankanje finančnih sredstev je občutno in vse mora prihajati iz virov v USA; 3.) Obstojajo nasprotja glede političnega in gospodarskega sistema, ki naj domesti komunizem po osvoboditvi domovine.

Osnovna podoba posameznih begunskih zastopstev je pa naslednja:

ČESKO-SLOVAŠKA

Februarja 1949, ob obletnici praškega komunističnega udara, so Čehi in Slovaki skupno ustanovili Češko-slovaški osvobodilni odbor pod predsedstvom dr. Petra Zenkla, biv. podpredsednika vlade in dr. Jožefa Lettricha, biv. predsednika Slovaškega narodnega odbora. Ta odbor je podpiralo šest strank, prav tako pa tudi nekateri neodvisni odlični posamezniki. Nasprotstva med vodilnimi šestimi strankami so vodila do razcepa v januarju 1951, vendar pa se je po daljšem naporu posrečilo doseči sporazum julija meseca 1952. Izven je ostala agrarna stranka, katere številni člani pa še danes zagovarjajo sodelovanje. Program odbora zahteva "obnovo demokratičnih svobod in neodvisni, demokratični, zedinjeni in nedeljivi Češko-Slovaški in mejah pred munhenskimi dogovorom". Sudetsko vprašanje je bilo za ta odbor rešeno v Potsdamu 1945. Vendar pričakujejo sodelovanje z demokratično Nemčijo.

MADŽARSKA

Delovanje madžarskih emigrantov, ki so zapustili domovino po prihodu komunistov na oblast, je bilo precej oteženo zaradi aktivnosti fašističnih "Suličastih križev", ki so zagovarjali nacizem in odklanjali sodelovanje z zahodom, prav tako pa še danes na vse načine ovirajo formiranje demokratične enotnosti med Madžari. Ravno tako pa tudi tisti Madžari, ki so zbežali v svobodni svet takoj po prihodu komunistov, nočejo sodelovati s tistimi komunističnimi Madžari, ki so prišli v svet

Novi posveti zahodnih zaveznikov v Parizu

(Nadaljevanje s 1. strani)

jénje Nemčije — česar se sicer v Franciji že vsa stoletja boje — in stalno razorožitev te Nemčije, ker bi njeno varnost jamčile glavne evropske velesile in USA. Na ta predlog pa bo v Parizu vedno mnogo odmeva, ker se nemške vojske boje, ker bi bila ta pač edina, ki bi poleg ruske v Evropi skoraj največ pomenila.

OROŽJE PONUJAJO TISTIM, KI SO JIM GA PREJ VZELI

Kar delajo zastopniki USA v Evropi, to delajo tudi v Aziji. Kakor je bil v Evropi Nemeček vedno najboljši vojak, tako je v Aziji postal enako slaven japonski vojak. Ker so japonski generalni vojsko izgubili, se sedaj ne smejo več iti vojaških igel in manevrov. Sicer je dobro, ako v USA vedo, da japonski generali dolgo ne bodo hoteli ostati brez dela, toda njih pritisk, ki je od zadnje japonske vlade terjal, da naj se Japonska čimprej oboroži, je bil tolikšen, da je izbruhnila resna kriza. Na vladi je

INDOKINA: V francoski Indokini komunisti (Vietminh) v državi Laos prodirajo nezdruženo proti jugu. Francoske čete so zapustile že več utrjenih postojank. Franc. zun. min. Bidault je označil ta novi komunistični napad kot "fases primer komunistične napadalnosti". Franc. vlada namerava to novo "vojno proti svobodni državi" spraviti pred ZN, istočasno pa je ponovno zaprosila USA za pomoč.

PERZIJA: V Teheranu gre borba med min. preds. Mosadekom in perzijskim šahom naprej ter se je Mosadeku posrečilo dobiti od šaha zagotovilo, da bo "on samo kraljeval, ne pa vladal."

šele v zadnjih letih, češ, da so nasprotniki demokracije.

L. 1948 so nekommunistični madžarski begunci ustanovili Madžarski narodni odbor pod predsedstvom dr. Bele Varge, kat. duhovnika, ki je igral važno vlogo v madžarski predvojni politiki. Član izvršnega odbora je dr. Ferecz Nagy, bivši predsednik vlade in član stranke malih kmetov, kateri pripada tudi Varga. Med tem, ko je Nagy strokovnjak za finančna vprašanja, je za vojaške zadeve Tibor Eckhardt, ustanovitelj stranke malih kmetov, ki je iz Madžarske odšel že leta 1940. Poleg te stranke je v odboru še več drugih, ki vse odklanjajo tako komunizem kot nacizem.

POLJSKA

Zvesta svoji tradiciji notranjih razkolov je poljska emigracija razdeljena v tri skupine. Prva je tkzv. "vlada v emigraciji", sestavljena leta 1949. Kot naslednica medvojnne vlade v emigraciji, ki jo je vodil v začetku Avgust Załęski, sedaj pa general Odzierzynski, ki uživa zaupanje generala Andersa. Druga je Poljski politični odbor s sedežem v Londonu, sestavljen iz članov dveh važnih predvojni strank, desniciarske Poljske nacionalne demokratske stranke in Poljske socialistične stranke in več manjših skupinic. Razlika med prvo in drugo stranko obstoja v tem, da prva podpira stališče bodoče države na osnovi ustave iz leta 1935, ker tako ohranja kontinuiteto poljske države, hkrati pa hoče to ustavo demokratizirati; druga stranka je pa na stališču, da je omenjena ustava osnova za nadaljevanje avtoritarnega režima. Tretja skupina je Poljski narodni demokratični odbor v Washingtonu pod vodstvom Mikolajczyka in ga sestavljajo člani Poljske kmečke stranke in Demokratske stranke. Mikolajczyk soglašja s Poljskim političnim odborom v tem, da je treba objaviti novo demokratično ustavo po osvoboditvi, vendar ne vidi razloga za priznavanje ustave iz leta 1935 samó zato, da se s tem pokaže zgodovinsko nadaljevanje obstoja države.

JUGOSLAVIJA

Delavnost jugoslovanskih beguncev je otežena zaradi navidezno dobro zasidrane Titove pozicije in njegovih naraščajočih prijateljskih odnosov z zahodom. Prav tako to delavnost ovirajo stara nasprotstva med Srbi, Hrvati in Slovenci, ki se vlečejo še naprej v emigraciji.

Med srbskimi skupinami sta glavni Jugoslovanski odbor v Londonu (Dr. Slobodan Jevanović) in Osrednji srbski narodni odbor v USA (Dr. Konstantin

bila liberalna stranka z Jošido na čelu. Ta se je protivil ameriškim zahtevam, da naj se Japonska oboroži — pa to ne zaradi tega, ker bi orožja ne želel, ampak, ker je trdil, da bodo potem, ko bodo generalni dobili orožje, zagrabili tudi po vladi in oblasti — in zato je radje šel na volitve, kjer da se naj odloči, kaj misli narod o tej točki japonske politike.

Jošida je šel na volitve, ker je v liberalni stranki nastal razkol. Amerikanci so namreč iz zaporov spustili šigemica, ki je bil med vojnjo zunanji ministri in tako "vojni zločinec". "Toda je bil tudi predsednik liberalne stranke. Ko je prišel iz zaporov, je terjal ob Jošide, da naj mu vrne predsedstvo liberalne stranke, istočasno pa je začel zahtevati, da morajo Japonci sprejeti ameriške poudbe in se s pomočjo USA čimprej za vojsko kar najbolj opremiti. Jošida je mislil, da naj gre vse bolj počasi — najprej obnova dežele, potem pa vezbe z ameriškim orožjem, toda šigemicu je postal sedaj zagovornik ameriških želja — in bo sedaj po volitvah najbrž tudi prevzel predsedstvo vlade in tudi vodstvo liberalne stranke.

Liberalna stranka je na Japonskem najmočnejša. Parlament šteje 640 poslancev. V zadnjem parlamentu je imel Jošida 345 liberalnih poslancev, pri tem volitvah pa je liberalna stranka dobila samo 199 poslanskih mest. Nazadovala je, ker je šigemicu nastopil s svojimi pristajši ločeno s svojo listo in dobil nekaj nad 40 mandatov. Napovedujejo, da bo Jošida odstopil in se umaknil iz politike, vodstvo vlade bo prevzel šigemicu, ki bo poleg liberalcev vzel v vlado še zastopnike drugih sredinskih strank.

Fotić). Prvi zagovarja demokracijo, monarhijo, federativno Jugoslavijo in Balkansko zvezo. Drugi soglašja s prvim v glavnih točkah, vendar je bolj za zedinjeno in centralizirano notranjo organizacijo države.

Med hrvatskimi skupinami je Hrvatska seljačka stranka pod dr. Mačkovim vodstvom, ki zagovarja Hrvatsko v okviru demokracije, federativne jugoslovanske republike ter dr. Paveličevi ustaši, ki zagovarjajo neodvisno Hrvatsko in avtoritarno vlado.

Slovenec zastopa Narodni odbor za Slovenijo, v katerem so predstavniki vseh demokratičnih strank, ki so imele vpliv na politično življenje Slovencev pred II. svetovno vojno. Vodi ga dr. Miha Krek, predsednik krščansko demokratske Slovenske ljudske stranke in bivši podpredsednik vlade. Narodni odbor za Slovenijo zagovarja demokracijo in federativno Jugoslavijo.

RUMUNIJA

Rumunski begunci imajo podobne težave kot Madžari, ker je med njimi precej pristašev bivše reakcionarne in fanatične Železne garde. Demokratični antikomunistični rumunski emigrantje odločno odrekajo Železnogardistom sodelovanje pri načrtih za osvoboditev domovine. Kralj Mihael, sedaj v Londonu (v zadnjem času v Švici op. ur.), ki je za večino Rumunov simbol nadaljevanja države, vzdržuje stike z vso emigrantsko delavnostjo. Rumunski narodni odbor, ustanovljen leta 1949 v Washingtonu pod vodstvom biv. predsednika vlade Radesca, se je razklal v dve skupini Radescovo in Visoianu-jevo, katero podpira kralj. Izgledi za ponovno združenje obeh so 50:50. Obe skupini si nasprotujeta v vprašanju vrnitve industrije v zasebne roke. Obe pa sta si edini v obnovi ustave iz leta 1923, po kateri je Rumunija bila ustavna monarhija in obe zahtevata vrnitev Bukovine in Besarabije.

BOLGARIJA

Do združenja Bolgarov v enotno organizacijo še ni prišlo. Trenutno je več skupin, ki zatrjujejo, da predstavljajo in branijo interese Bolgarov v inozemstvu. Bolgarski narodni odbor, katerega glavna sila so predstavniki bolgarske Agrarno-narodne zveze, je doslej edini, ki je postavil lastno organizacijo in njegov program obsega: Obnovo Trnovske ustave, preklic vseh protustavnih diktatorskih zakonov, izdanih v času sovjetske okupacije in po njej volitve nove skupščine.

IZMENJAVANJE RANJENIH IN BOLNIH VOJNIH UMJETNIKOV NA KOREJI

Izmenjava bolnih in ranjenih vojniht ujetnikov na Koreji se je začela 20. t. m. Amerikanci so najprej izročili komunistom enega severnokorejca, komunisti pa Amerikancem enega južnokorejca, da so tako simbolično prikazali, da se je vojna pričela med severno in južno Korejo. Nato pa so pričeli z redno zamenjavo in sicer po ključu: 100 zavezniških vojakov in 500 komunistov, ki bo veljal tako dolgo, dokler ne bodo zavezniški dobili nazaj svojih 605 ranjenih in bolnih ujetnikov, komunisti pa svojih 6023.

Od zavezniških ujetnikov v komunističnih rokah ni doslej še nobeden izjavil, da se ne bi hotel vrniti domov, medtem ko je med številnimi komunističnimi ujetniki v ameriških taboriščih prišlo do ostrih protestov proti vrnitvi ter so le-te Amerikanci zadržali še nadalje v svojih bolnišnicah. Prvi dan je zamenjavi pristostoval tudi zavez. vrh. poveljnik na Koreji gen. Mark Clark, ki je ob tej priliki časnika izjavil, da "so znaki za končen mir na Koreji sedaj volji vidni, kakor kdaj koli poprej", je pa na vprašanje nekega časnikarja odgovoril, da "sam zase ni gledel miru na Koreji nikak optimist". Prav tako je objavil, da časnikarji ne bodo mogli govoriti z vsemi vrtnjenimi zavezniškimi ujetniki, "ker so nekateri prepojeni s komunističnimi idejami, ki so se jih navzeli v ujetništvu pod hudim fizičnim in duhovnim pritiskom s strani komunistov."

Zavezniške ujetnike komunisti vračajo obležene v modre brezoblične halje in modre čepice, ki jim jih Amerikanci tako vzamejo in jih preoblečejo v ameriške uniforme. Vrnjeni ujetniki so izjavili, da so te obleke dobili v trenutku, ko so jih nakladali na kamione, prej pa da so jih pustili živeti po taboriščih v samih čunjah. Prav tako izjavljajo, da so komunisti z njimi zelo slabo postopali in jim dajali skrajno pičo hrano. Prostor, kjer zamenjujejo ujetnike, so Amerikanci opretili z velikimi bolniš-

ARGENTINA

Predsednik republike gral Peron je takoj po končanem mogočem zborovanju na Plaza Mayo prejšnjo sredo odšel na obisk k ranjenecem, ki so bile žrtve bombnega atentata. Z njimi se je dalj časa razgovarjal in naročil vodstvu zavoda, da morajo biti ranjenci deležni največje pozornosti. Smrtne žrtve bombnega atentata so pa pokopali z vsemi slovesnostmi, svojem umrlih je predsednik po bočnik izrazil njegovo globoko sožalje.

Vsa javnost v Argentini odločno obsoja zločinski bombni atentat na Majskeem trgu. Po zborovanju na tem trgu se je del ogorčenih ljudi podal pred poslopja Yokey kluba, radikalne in demokratske ter socialistične stranke ter jih je zažgal. Z enega teh poslopij so bili oddani tudi revolverski strel in množico, kar jo je še bolj raznelo.

Predsednik gral Peron je v ponedeljek, 20. t. m. ob 8. uri zjutraj govoril ob začetku šolskega leta učiteljem in profesorjem, šolski mladini in staršem šoloobveznih otrok. Njegov govor je prevečala globoka ljubezen, ki jo čuti do mladine, kateri nudi vse možnosti in pogoje za izobrazbo in strokovno spopolnitev. Učno osebje je opozarjal na veliko odgovornost, ki jo imajo pri vzgoji mladine. Istočasno je predsednik gral Peron odprl tudi veliko število novih šol po vseh delih republike. Naglašal je, da je njegova vlada zgradila več šol, kakor pa vse prejšnje argent. vlade skupaj. Gral Peron je svoj govor imel pred prosvetnimi ministri vseh argent. provin in zastopniki dijaške mladine, prenašale so ga pa vse argent. rad. postaje.

Boj proti verižnikom in špekulantom z življenjskimi potrebščinami in ostalimi predmeti organi oblasti nadaljujejo z vso strogostjo zakona. Slehernemu prekršku izdanih zakonskih prepisov sledi kazni: 3 mesece zapora in zapor lokala za tri mesece ter odgovarjajoča denarna globa za manjše prestopke. Za težje prestopke je poleg zaporne kazni treh mesecev in visoke denarne globe, ki sega tudi do 100.000 pesov, predvidena tudi stalna zapora lokala in odvzem obrtne koncesije za vedno. Do ponedeljka zvečer so organi oblasti samo v Buenos Airesu zaprli že nad 800 trgovcev, pekov, mesarjev, zelejadarjev in prodajalcev raznih mesnih izdelkov. Enako postopajo proti navijalcerem cen in špekulantom tudi guvernerji vseh provinc.

V Buenos Airesu so bili te dni zbrani guvernerji vseh argentinskih provinc. Z njimi je imel konferenco predsednik republike gral Perón ter je imel pred njimi daljši govor o koordinaciji dela za uspešnejšo izvedbo vseh načrtov II. petletnega načrta. Na konferenci z guvernerji so govorili tudi drugi ministri.

IAPI — argentinska državna uvozna in izvozna družba — je prodala 1.156.000 ton žita v inozemstvo. Po zadnjem sporazumu med Argentino in Brazilijo ga je Brazilija kupila 1.116.000 ton, Italija pa tudi po določilih zadnjega trgovskega sporazuma aprilske kvoto 40.000 ton. Italija bo v vsem dobila od Argentine 300.000 žita.

Argentinska trgovinska delegacija v Moskvi je uspešno zaključila razgovore s predstavniki sovjetske vlade za sklenitev trgovinske pogodbe med obema državama. Argentinsko - sovjetski trgovinski dogovor bo podpisan v Buenos Airesu. Argentina bo po novi pogodbi dobivala iz Sovjetske zveze stroje, premog in petrolej, v Sovjetsko zvezo bo pa uvažala predvsem kože in volno.

Argentina je lani izvozila 3.000.000 ton blaga v vrednosti 4 milijarde in nad 346 milijonov pesov, uvozila je pa raznega industrijskega materiala v višini 11 milijonov ton v skupni vrednosti 8 milijard in nad 360 milijard in nad 360 milijonov pesov.

Argentinski presežek v izvozu in uvozu blaga v Združene države znaša 16,5 milijonov dolarjev. Decembra lani je Argentina izvozila v USA raznega blaga za 22,2 milijonov, v januarju letos pa za 22,8 milijonov. Istočasno je uvoz ameriških proizvodov padel od 8,2 na 6,3 milijonov.

Kimijoti in pripravili majhno letališče, s katerega številni helikopterji odvažajo bolne in ranjene ujetnike na jug v Pusan ali v Tokio. Kraj, kjer zamenjujejo ujetnike, so poimenovali "Vas svobode" (Freedom Village).

Novice iz Slovenije

Milijoni za širjenje kulturnega strupa. V Ljubljani je bil 8. februarja ustanovni občni zbor Prešernove družbe. Občnega zbora sta se udeležila tudi član izvršnega sveta dr. Jože Potrč in sekretar sveta za prosveto in kulturno France Kimovec. V imenu "iniciativnega" odbora ga je pa začel in ves čas tudi vodil France Bevk, glavni govor na obćnem zboru o potrebi in namenu nove knjižne družbe je pa govoril predsednik "iniciativnega" odbora Boris Ziherl. V svojem govoru je zopet po komunistično zlorabljal ime pesnika Prešerna in naglašal, da tej knjižni družbi niso dali "slučajno" ime Prešernova družba. V njenem nazivu da je vsebovan tudi njen namen. Dobesedno je dejal: "ustanoviti hoćemo družbo, ki bo v ustreznih obliki posredovala najširšim krogom napredno misel današnjega časa, se spoprijemala s predsodki preživelih dob, ki jih tudi danes skuša reakcija sebi v prid negovati in utrjevati v množicah". Potem omenja, da smo v preteklosti Slovenci imeli v glavnem tri večje knjižne družbe: Mohorjevo družbo, ustanovljeno pred sto leti, leta 1926 ustanovljeno Vodnikovo družbo, Tema dvema se je pa leta 1929 še pridružila Cankarjeva družba. Glede založniške dejavnosti Mohorjeve in Vodnikove družbe je omenil, da je pri njih "kljub odporu progresivnejših elementov bolj ali manj prevladoval pečat dveh tradicionalnih političnih taborov na Slovenskem, ki sta se med obema vojnama do kraja izoblikovala v dva reakcionarna buržoazna politična tabora". Priznava pa, da je razvoj teh knjižnih družb "ustvaril tradicijo slovenske množične knjige ter velike organizacijsko tehnične izkušnje". Obema družbama tudi ne odreka zasluge za širjenje slovenske tiskane besede. Toda kljub temu za komuniste to ni dovolj, da n. pr. mora biti Mohorjeva družba sedaj navadna dekla in sme izdati samo to, kar ni v nasprotju s komunistom. Kakor povsod hoćejo tudi na tem področju imeti komunisti svojo knjižno družbo. To zopet utemeljuje Boris Ziherl takole: "Našo socialistično revolucijo lahko imenujemo globoko kulturno revolucijo. Delovne množice naj se usposobijo za demokratično upravljanje na vseh področjih javnega življenja. Zato se moramo nenehno boriti z vsem, kar našega človeka duhovno hromi in mu je na poti v njegovem razvoju, v velikem preobrazevalnem procesu, v katerem se tudi sam preobrazja, raste v socialističnega človeka". Zato je po Ziherlu namen Prešernove družbe "prešernovski: raz-

vijati najnaprednejše misli (po kom. slovarju je to komunistične, o. ur.) naše dobe, boj s preteklostjo v zavesti naših ljudi, boj za novega človeka. Če rećemo konkretno, prenešeno v naš čas, je njen namen razvijati socialistično zavest". Zajela naj bi predvsem "delovno ljudstvo mest in vasi". Vsako leto bo Prešernova družba izdala koledar in štiri knjige, od katerih bo vsekakor ena "kulturno-politične ali poljudno znanstvene vsebine", dve leposlovnici za odrasle in ena mladinska. Poleg rednih izdaj bodo enako kakor pri Mohorjevi tudi člani te družbe prejeli po znižani ceni njene izredne izdaje in revijo "Obzornik". Ustanovna je določena na 25.000 din, podpornina pa od 1.000 do 5.000 din. Skupaj so dosedaj spravili 6.117.000 dinarjev. Ta znesek so morale vplaćati razne tovarne, krajevni "ljudski" odbori in razne ustanove, vse, kar je od režima odvisno, razen tega je pa sam svet za kulturo vpisal visok znesek.

Na obćnem zboru je bil izvoljen glavni in nadzorni odbor družbe. V glavnem odboru je 39 ljudi. Tekoće posle knjižne družbe opravlja tajništvo, v katerega so bili izvoljeni: za predsednika Boris Ziherl, za podpredsednika Miško Kranjec, za tajnika Dimec Srećko, za blagajnika Tone Fajfar za člane pa Alenka Gerlović, Rudi Janhuba, dr. Bratko Kreft, Franc Perovšek, Josip Ribičič in Roza Mencin. Navedena imena funkcionarjev Prešernove družbe so zadostno zagotovilo, da bodo knjižne družbe res komunistično pravoverne, da bodo z njimi po Ziherlu delovne množice "usposabljali za demokratično upravljanje na vseh področjih javnega življenja".

Tito se je v začetku februarja mudil v Ljubljani. Na biv. banovini je priredil sprejem za "poslance ljudske skućine LR Slovenije, člane CK Zveze komunistov Slovenije in druge najvidnejše politične in kulturne delavce". V spremstvu Mihe Marinka, Josipa Vidmarja in Ferdó Kozaka, predsednika kom. slov. parlamenta, je bil tudi na predstavi "Traviate" v ljb. operi. Iz Ljubljane je Tito odšel na lov pod Begunjsćico, pa maršal ni imel sreće in ni nič ustrelil. Z lova se je vrnil v Ljubljano, kjer sta jo z Marinkom zavela v kavarno "Slon", kjer se je Tito "okrepćal s ćašico terana". Dne 10. februarja se je pa z dvornim vlakom vrnil v Beograd. Vlak je zavozil na postajo Košutnjak, kjer so se prej ustavljali vsi dvorski vlaki in tu so ga sprejeli vsi člani izvršnega sveta

s Kardeljem in Rankovićem na ćelu. S postaje se je rdeći maršal odpeljal v Beli dvor.

Umrli so. V Ljubljani: Franjo Pustošek, žel. inšpektor v p., Josip Schott, upokojenec, ECZ, Ignacij Novak in Neža Kosorok, roj. Fon v Sevnici, Helena Špehar v Štepanji vasi, Antonija Kogej, roj. Tomazić v Izoli (pokopali jo v Ljubljani), Matej Magdalenić, laborant kemićnega laboratorija v Tovarni avtomobilov v Mariboru, Janez Balant v Senovem, Janez Žefran, pos.

v Gotni vasi, Ivana Gogala, roj. Drašler v Kranju, Melhijor Primožić, knjigovodja v p. v Črnomolju, Pavel Vesenjak, župnik v Teharjih, Marija Balazić, roj. Kostelic v Dravljah, Avgusta Šeme, roj. Premur v Celju, Jože Ivnik, zidar v Podčetrtku (se smrtno onesrećil), Leopold Grom, biv. trgovec na Rakeku, Franja Cunder, roj. Kobi v Stožicah, Karel Kovać, biv. lesni trgovec in pos. v Starem trgu pri Rakeku in Jože Pirc, direktor Istrske banke v Kopru (pokopali ga v Ljubljani).

stopila pred oltar v mendoški cerkvi Avguštincev g. Miro Kovać, agilni delavec v slov. kat. mladinskih organizacijah v Buenos Airesu in gđ. Ivanka Grlic. Mladi par je poroćil g. Jože Puš, kaplan v Ituzaingo, za priči sta mu pa bila ženina g. Jože Mavrić ml., nevesti pa njen brat g. Jože Grlic. Med poroćno mašo je lepo prepeval mendoški slov. pevski zbor pod vodstvom g. prof. Božo Bajuka, s harmonijem ga je spremljal g. ravnatelj Marko Bajuk z violino pa g. ing. Marko Bajuk. Soproga g. ravnatelj Bajuka je zapela solo Ave Maria. Prijetno in veselo ženitovanje v gostoljubni Grilćevi hiši je zbralo veliko mendoških rojakov, ki so vsi ćestitali ženini in nevesti, ki je kot bolničarka užívala velik sloves v enem mendoških zdravstvenih zavodov.

Vsem tem ćestitkam se pridrućuje tudi Slobodna Slovenija.

Slovenci v Argentini

Buenos Aires

Državno-pravni tečaj. Drugo predavanje bo v nedeljo, 26. aprila t. l. ob pol deveti uri jutraj na Victor Martinez 50. Vse udeleženice prosimo za toćnost. Na predavanje pripeljite še svoje prijatelje in znance, ki se še niso prijavili za tečaj, a se zanimajo za državno-pravna vprašanja.

Še vedno je med naroćniki "Svobodne Slovenije" precej takih, ki še nimajo poravnane naroćnine za leto 1952. Ker je redno izhajanje lista odvisno od rednega plaćevanja naroćnine vseh naroćnikov, vse te prav lepo prosimo, da nam zaostalo naroćnino ćimprej plaćajo. Obenem nam naj nakaćejo vsaj polletno naroćnino za leto 1953.

OSEBNE NOVICE

Poroke. V soboto, 19. aprila t. l. sta se poroćila v župni cerkvi Matere boćje Monserratske v Buenos Airesu g. Vladimir Žbogar in gđ. Natalija Goljevšćek. Mladi par je poroćil g. župnik Anton Orehar. V San Martinu sta pa istega dne sklenila sv. zakon dva para in sicer g. Ivan Lampret in gđ. Anastaziya Jascug ter g. Alojzij Peterlin in gđ. Marija Šobo. Oba para je poroćil g. svetnik Karel Škulj. Vsem novoporoćencem ob vstopu v novo življenje želimo vso srećo in obilo boćjega blagoslova.

Villa Bosch

Ze večkrat so se Slovenci v Villa Bosch zbrali pri slov. službi boćji. V nedeljo, 19. t. m. jo je imel župnik g. Orehar. K maši je prišlo veliko Slovencev tako iz Villa Bosch, kakor tudi iz okolice. Med sv. mašo je imel g. župnik Orehar tudi cerkven govor ter je v njem razvijal misli iz nedeljskega evangelija o dobrem pastirju. Med službo boćjo je bilo ljudsko petje. Verniki so prepevali slovenske velikonoćne pesmi, na harmoniju jih je pa spremljal domaći župnik Rev. Antonio Nardon, ki je dober glasbenik in velik prijatelj Slovencev. Po svetem opravilu so se rojaki lahko porazgovorili z znanci in prijatelji. M. J.

Mendoza

Dušni pastir g. Janez Malenšek je odložil službo slovenskega dušnega pastirja in si je vzel daljši bolezenski dopust, ki ga bo preživljal v Mendozu. Poroča. V nedeljo 12. aprila t. l. sta

SLOVENC I P O S V E T U

Venezuela

VELIKA NOĆ MED SLOVENC I V VENEZUELI

Po dolgem času se je tudi Slovincem v Venezueli izpolnila želja, da se je tudi med njimi ustvarila neka skupnost, o kateri se res more reći, da je nastala sama od sebe, tudi še nima nikakih pravil, zato je pa toliko bolj domaća. Združila jih je — kakor že marsikje — tudi v Venezueli slovenska pesem. Ze nekako sredi posta je med rojaki, ki so se takole ob nedeljah zbirali na Ilijevem domu v Las Canales na prijateljski pomenek, padla beseda, da bi bilo kaj lepo in imenitno, če bi Slovenci za veliko noć v cerkvi zapeli slovenske velikonoćne pesmi. Sprva se je zdelo, da bo misel usahnila, kot je že večkrat, češ, "kakó homo peli v tufi dežel", ko nas je pa tako malo, ko nismo vajeni, itd. — bilo je cela vrsta takihle ugovorov in ugovorćkov, po nekaj vajah se je pa izkazalo, da nas ni premalo, ampak da smo le premalodušni, da nam nič drugega ne manjka, kot dobre volje in poguma. Ko se je tudi to dobilo, je bila velika nedelja že tu — in prvi slovenski pevski zbor v Venezueli je nastopil na cerkvenem kóru v mestu Los Teques, ki je za letošnjo veliko noć tako prvić doživljal, da se je med mašo pelo, sicer je na veliko nedeljo navadna tiha maša, ker ti narodi španske vzgoje in tradicije z velikimi slovesnostmi in obhodi, ki pa nimajo nič cerkvenega ali liturģičnega na sebi, obhajajo spomin trpljenja Gospodovega in žalostne Matere boćje, za Vstajenje pa nič ne vedo in ga tudi ne praznujejo. Letos pa je bila velika nedelja tudi v Los Teques nekaj imenitnejšega, pri jutranji maši ob 7 so peli Poljaki, ob pol desetih pa Slovenci. Ta prvi slovenski pevski zbor v Venezueli

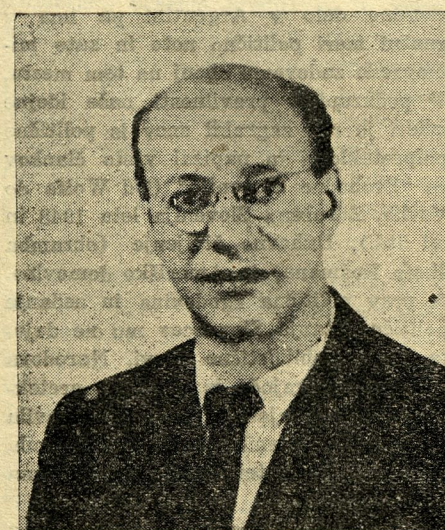
se s kakimi argentinskimi zbori, ki se postavijo s celimi oratoriji, seveda ne more meriti, ob spremljevanju harmonija pa je popolnoma dostojno predstavil ljudstvu zmagoslavnega duha naših velikonoćnih pesmi, vsem sodelujoćim v veliko vzpodbudo za nadalje in v najvećje veselje požrtvovalnega domaćega duhovnika, ki je proti navadi po maši do dal blagoslov z Najsvetejšim, ko je videl, da ima na kóru pevce, ki bodo najbrž tudi "Tantum ergo" obvladali brez priprave. Za kónee so zapeli še "Povsod Boga" v špansćini ("A Dios queremos"), kar je bilo z velikim zadovoljstvom vzeto na znanje. Po tako uspelem cerkvenem delu velikonoćnega praznovanja so se vsi sodelujoći ponovno zbrali v Las Canales, kjer so pri polno obloženih mizah — Bog bodi zahvaljen za nje — nadaljevali velikonoćno slavje do "avanzada ya la hora" in ob tej priliki sklenili, da niso peli samo za to veliko noć, ampak da bodo še nadalje gojili slovensko pesem, svetno in cerkveno; vsako nedeljo popoldne je v ta namen v Las Canales nevezan, popolnoma domać družabni sestanek, h katerim so vsi smišljeniki topla vabljeni.

Ob tej priliki moramo še povedati, da je nekaj dni pred veliko noćjo prišel iz USA v Venezuelo za nekaj dni naš rojak g. dr. Štefan Falez.

Rojakom, ki jih je zaneslo na severni rob te piškave zemeljske oble in si morda še v dlani sopejo, da si prste ogrejejo, pa povemo, da imamo tu vroćine na ostajanje. V goratem delu, kamor spada tudi Los Teques in Las Canales, je bila veliki teden nekako taka vroćina kot v Sloveniji za pasje dni — to imenujemo še "znosna vroćina" — nekateri rojaki pa so šli za praznike nekoliko pokutat k morju in so povedali, da je bilo (Nadaljevanje na 4. strani)

Tine Debeljak petdesetletnik

Pisci ćlankov in slavnosti govorniki ob življenskih jubilejih svojim žrtvam radi pokadijo s pokloni, da svojih let še prav nič ne kaćejo. Tudi kadar Ti-

vedno vestno vršil svoje verske, državljanske, poklicne in stanovske dolžnosti in že te dolžnosti same zahtevajo celega človeka. Znanstveniki in umetniki jih radi zanemarjajo, da jim ne jemljejo časa. Tinetu Debeljaku so bile svete in ljube; vzele so mu dosti časa, pa je vendar opravil še ogromno pisateljsko in kulturno-organizatorićno delo.

Ze njegov curriculum vitae je pestro pisan list. V škofji Loki, kjer je bil rojen 27. aprila 1903 trgovcu, p. d. Jamniku pod nunskim samostanom, je obiskoval tudi ljudsko šolo, gimnazijo pa v št. Vidu in ostal vedno pravi "Jeglićevce" Slovenske literature je študiral na ljubljanski in praški univerzi in je l. 1927 diplomiral. Po odsluženju vojašćini je bil v letih 1929/31 lektor za slovenski jezik na Jagielonski univerzi v Krakovu, medtem pa je prevzel uredništvo Doma in sveta in se vrnil v domovino, kjer je vršil tudi službo gimnazijskega suplenta. Leta 1934, v letu, ko se je oženil z Vero, hćerko ravnatelj Bogumila Remca, ga je režim prestavil za profesorja v črnogorski Nikšić. Naslednje leto je podal ostavko na državno službo in prevzel še uredništvo kulturnega dela pri dnevniku "Slovenec".

L. 1936 je postal doktor filozofije za disertacijo o Reymontovih "Kmetih". Da se še bolj pripravi za ponujeno docenturo na krakovski univerzi, se je leta 1937 specializiral pol leta v Pragi. Razvoj svetovnih dogodkov mu ni dovolil nastopiti mesta na Poljskem in vrnil se je v Ljubljano. Med vojno je sodeloval v ilegalnem pokretu Slobodne Slovenije in bil član slovenskega parlamenta 3. maja 1945. Begunska leta je pre-

živel v Rimu, v Argentini je bil najprej peon, zdaj pa je uradnik cementne tovarne v "Črnem Kamnitniku" pri Olavariji. Poleg materinščine obvlada srbohrvaščino, poljšćino, nemščino in kastiljšćino, govori pa tudi vse druge slovaščine, angleščino in italijanščino, za silo še več jezikov. Je član londonskega Pen-kluba.

Dr. Tine Debeljak je bil in je pesnik.

Pesnik v ožjem pomenu besede, kadar ustvarja verze; pesnik tudi, če piše prozo in išće v tujem svetu pesnitev, ki bi jih bilo treba pokazati našim ljudem in jih zato pesnik Debeljak ponaši.

Pesnitvi je prićel — kot vsak pravi pesnik — že v dijaških letih, za javnost in kritiko pa je dozorel s svojim 19. letom, ko se je vključil v kader našega revialnega pesništva, predvsem v Mladiko in kmalu zlasti v Dom in svet. Vsestransko drugotno udejetvovanje mu ni dajalo časa, da bi kdaj ta pesniški opus, nastal med obema vojnama, uredil in izdal v zbirkah, kar je bilo zamujeno delo, ki ga bo treba še nadaljkudati. V begunstvu in izseljenstvu je pesnik Debeljak stalno rastel. Čeprav morda kakšna prigodnica včasih ne dosega ravni, kot jo kaćeta njegovi veliki pesniški knjigi, vendar lahko rećemo, da je danes Tine Debeljak med vodilnimi slovenskimi pesniki. To ni malo, kajti dobrih pesnikov nam danes ne manjka, povprećnih jih je pa kar mnogo. Poleg dveh, nam vsem znanih zbirk, veličastnega poema in plemenitega venca "Poljub", ćaka še bogata žetev balad in štirih drugih knjig na vsebini in formi enakovredno publiciranje. Pesnik sam je namreć silno tenkoćuten ljubitelj likovnih vrednot in opremi lepe knjige in bi ga vsaka knjižna povprećnost žalila.

Zavest pesnika "v ožjem pomenu besede" je Tinetova srćna stran in zato mu leposlovna proza ne gre tako od rok, kot bi mi želeli. Vendar so njegove zgodbe iz Črnega Kamnitnika tako zelo berilo, da pisatelju njegove izbirćnosti pri objavi ne moremo prav odpustiti.

Kot prevajalec, ki ne posloveni, ampak posreduje tujejezićno besedilo v vsej izvrjni umetnostni lepoti, sodi Debeljak v družbo Županćiča in Gradnika. V knjigah so izšli sledeći prevodi pesnitev: Erben: Zaklad, Macha: Maj, Dante: Pekeš, Slovaćki: Oće okuženih, Mickiewicz Kitića njegovih (2 knjigi iz Pana Tadeusza), Madach: Tragedija Človeka (prevod nagrajen od Pen-kluba v Budimpešti), Puškin: Bahćisarajski vodomet. — V revijah: Krasinski: Nebožanska komedija (del), Kuczynski: Z neba pride vojna, Březina: Hora in še mnogokaj iz vseh jezikov, ki jih zna, tudi iz lužiške srbsćine. — Za tisk je imel pripravljen že doma Wierzynskega Olimpijski venec, celotno Nebožansko komedijo Krasinskega, že skoraj ves Mickiewiczew ep Pan Tadeusz, Dantejeve Vice; v Rimu je pripravil za izdajo prevod medvojnje poljske lirike "žalost zmogoslavja" in v poljšćini antologijo slovenskega pesništva (s sodelovanjem poljskih pesnikov Olechowskega in Morćineka), v Argentini pa ćakata natasa antologija argentinske poezije in celoten, 7300 verzov obsegajoć ep Josėja Hernandeza "Martin Fierro". Če pomislimo, da je pomenil samo prevod Božanske komedije marsikatere mu prevajalecu, kot rajnemu Tinetove mu stricu po ženini strani dr. Debevcu, znanemu garaću, življensko delo, bomo mogli nekoliko preceniti obsežnost Debeljakovega pesniškega ponašanja. — Prevodi iz proze, ki so izšli v knjigah

so Božene Nemćeve Pravljiće (v dveh zvezkih), Rodziewiczowne Dewajtis, Kossak-Szeucka: Križarji (4 knjige), Poljske proletarske novele, Sierszewski: Risztan; v "Svobodni Sloveniji" sta izšla dva romana Huga Wasta: "666" in "Ivana Tabor" v "Duhovnem življenju" del povesti istega pisatelja "Kar je združil Bog" in dve poglavji Galvezove "Velike stede", doma so bile že pred tiskom Erbenove Pripovedke in Puškinove Pravljiće.

Esej je umetniška reprodukcija znanstvenih snovi in le naravno je, da je znanstvenik

Tine Debeljak za mnoge spise iz svojega književno-zgodovinskega in književno-kritičnega področja izbral ese jistićno obliko. Te spise bi lahko navedli pod poglavjem "pesnik". Ker pa so eseji vendar plod znanstvenih naporov, jih pridrućujemo ostalim delom te vrste.

Debeljak je uredil in izdal doma knjige: Šopek Cankarjevih pisem. Uvod in komentar. — Balantić: Žalostinke. — Lea Faturo: Pravljiće. — Slapšak: En starček je živel. Napisal je literarne portrete v knjižne izdaje sodobnih pisateljev Jelena, Likovića, Lovrenćića, Krivca in Malešića. O slovenski literaturi je napisal še sledeće pomembnejše razprave: Ivan Pregelj v prvi dobi, Srećko Kosovel (obe v Križu na gori); Aleš Ušeniknik kot literarni kritik (Ćas); Ivan Pregelj, Dom in svet v 40 letih, iz študij nad Sardenkom, O slovenski literaturi, Balantićev Gonarski venec sonetnih vencev (vse v DiS), Ivan Grafenauer (Slov. jezik), Levstikov Martin Krpan in še celo vrsto drugih. XI. zvezek Pregeljvih Izbranih del, ki ga je zbral in uredil Debeljak, ni već šel v tisk. O najvećji slovenski književnosti je

ne Debeljak hiti od dela k drugemu opravku, to ni korak petdesetletnika. Toda dosti bolj kot takšna ugotovitev je danes na mestu zaćudeno vprašanje: ali je ta človek, ki je že toliko ustvaril, res star šele petdeset let? Kako je vse to zmogel? Saj je — postavim — vrsta Cankarjevih zbраниh spisov zelo dolga, pa je moć sredi petega križa že omahnil. Toda Cankar je bil samo umetnik, ki je stresal iz sebe poseben boćji dar, bil je poeta natus. To je tudi Tine, vendar se je Debeljak lotil še polno stvari, za katere prirojeni darovi ne zadostujejo, ampak je potrebna še temeljita priprava, naporen, najsi s prirojeni darovitostjo olajšan, študij. Poleg tega je

CERKVENI OGLASNIK

Duhovne vaje za žene, ki niso prišle sedaj na vrsto 25. in 26. aprila zaradi pomanjkanja prostora, bodo v juniju 20. in 21. v San Miguelu.

Slovencev v Argentini!

Tudi letos vlada pri vseh naseljencih veliko zanimanje za vseslovensko romanje v Lujan. Upati je, da bo udeležba še večja kot je običajno, saj je pripravljena za ta romarski dan res lep in zanimiv program.

Po sveti maši bodo tri kratka zborovanja: za starše, mladino in šoloobvezne otroke. Starše že sedaj naprošamo, da pripeljejo otroke s seboj v čim večjem številu in preskrbijo vsem onim, ki obiskujejo šole v tukajšnjih zavodih prosti izhod za ta dan. Po zborovanju bo na dvorišču romarskega doma prilika za prijetno domačnost. Odmoru bo sledilo govor, procesija, obnovitev posvečenja slov. naroda brezmadežnemu Marijinemu Srcu in blagoslov. Natančen spored boste pravočasno zvedeli.

Vozovnice za poseben romarski vlak so že v prodaji in sicer pri raznašalcih "Oznaniha". Da ne bi noben rojak v predelih Velikega Buenos Airesa ostal brez vozovnice, imate možnost nakupa še pri naslednjih pooblaščenih:

Č. g. Hladnik Janez, Iglesia San José, Lanus Oeste; g. Fujs Alojzij, Julio Acosta 3866, Lanus Oeste; g. Šaruga Alojzij, Santiago del Estero 1932, Avellaneda; gdč. Vida Čabron, Bario 17 Octubre, Pabellón 2, II piso, Dt. D, Avenida Constituyentes, Capital; ga Marija Krajcar, Calle Deheza, Villa Obrera, Lanus Oeste; ga Kerševan Fani, Campana, Villa Devoto, Capital; Casa "Ivanika", Estación Padilla, Florida, FCNGB.

Sporočite ta in vsa nadaljna navodila vsem tistim rojakom, ki teh objav morda ne bodo čitali. V nedeljo 10. ma-

(Nadaljevanje s 3. strani)

tam čez dan 56° C vročine, zvečer po 6 uri, ko že solnce zaide, pa še vedno 42° C (tako v pristaniščih Puerto Cabello, La Guaira, Maracaibo, ki spadajo med najbolj vroče kraje na svetu!) Taki vročini pa pravimo "neznosna", menda upravičeno, kajne?

"CASA BOYU" - urarna in zlatarna

OLAZABAL 2336

Tel. 76 - 9160

pol kvadre od Cabilda 2300

Za zimski čas - dobre budilke; Prstani "de amistad guardia griega" 18 krt zlato in poročni prstani v svojstveni izdelavi;

Križci, gladki s posebno polituro, verižice, svetinje - 18 krt zlato; REDKA PRILOŽNOST:

proda se stenska ura z lepim "bim-bam" bitjem, le malo rabljena; PREDELAVO IN POPRAVILA ZLATNINE IN UR - točno in hitro. (Naše stranke se lahko zgledajo pri nas tudi ob sobotah popoldne in sicer v našem stanovanju, ki je v I. nadstropju v isti hiši Olazabal 2338, dto. 5)

ja vsi Slovenci v Argentini pohitimo z zaupanjem k maši Kraljici v Lujan.

Pravični živi iz vere - ne le tradicionalno!

Pripravljalni odbor

Društveni oglasnik

Zdravstveno predavanje bo na sporedu prosvetne prireditve Krajevne odbora Društva Slovencev v Ramos Mejia, v nedeljo 17. maja t. l. takoj po slovenski sv. maši. Predaval bo zdravnik g. dr. Zorc.

OBVESTILA

Slovence v Argentini opozarjamo na pesniško zbirko Dimitrija Otona Jeruca "Večerne pesmi". Zbirka lepih pesmi mladega slovenskega pesnika, ki živi v Belgiji, ima na razpolago pisarna Društva Slovencev. Stane samo 15 pesov. Nabavite si jo in spopolnite z njo svojo družinsko knjižnico.

Socialni tečaj za žene in dekleta. V torek, dne 5. maja t. l. se bo pričel v prostorih Dušnopastirske pisarne na Victor Martinezu 50 socialni tečaj za žene in dekleta in bo predvidoma trajal okoli tri mesece. Na tečaju se bodo obravnavala razna soc. vprašanja s posebnim oziranjem na poslanstvo žene v človeški družbi. Začetek tečaja bo točno ob četrta na osmo uro zvečer. Pozneje se bo ta ura po dogovoru z udeleženkami tečaja lahko spremenila. Tečaj organizira Družabna pravda v zvezi s Slovensko deklinško organizacijo. Žene in dekleta prav iskreno vabljeni.

Diskusijski večeri o gospodarskih vprašanjih. Gospodarska osamosvojitve slov. izseljenca je nujno potrebna. Le gospodarsko kreпки in neodvisni bomo lahko ohranili svoje verske, narodne in kulturne vrednote. "Družabna pravda" je prav zato, da pomaga spraviti v življenje zamisel naše gospodarske osamosvojitve, organizirala za letošnjo zimsko sezono vrsto diskusijskih večerov o gospodarskih vprašanjih, na katerih se bodo obravnavala najbolj aktualna gospodarska vprašanja. Diskusijski večeri se bodo vršili vsako zadnjo soboto v mesecu zvečer. Prvi diskusijski večer bo na ulici Granaderos 61, (blizu

pisarne Društva Slovencev ob Rivadavia višina 6600). Vse, ki se zanimajo za gospodarska vprašanja in za našo gospodarsko osamosvojitve, vabimo, da se teh diskusijskih večerov udeležujejo.

Uvodno predavanje bo imel g. Jože Mavrič, st. o pogojih za našo gospodarsko osamosvojitve v soboto 25. aprila ob 19. uri na Granaderos 61 (višina Rivadavia 6600).

Odbor "Družabne pravde".

Fantje! V nedeljo 26. aprila bo na Pristavi v Moronu redni sestanek Slovenske Fantovske Zveze, na katerem nam bo g. major Leon Bradaška govoril o letalskih zanimivostih iz zadnje svetovne vojne. Pridite vsi fantje! Pomeniti se moramo tudi o naših športnih dneih.

Odbor SFZ

Za fante tudi tole: Športna igrišča na Pristavi v Moronu so na razpolago vsako soboto in nedeljo. Do sedaj je vedno več obiskovalcev. Vsak fant je zaželen in iskreno vabljen.

V sobotah popoldne ste tudi vabljeni na prostovoljno delo za ureditev prostorov in igrišč. Gotovo je prepričanje vsakega izmed nas takole: imeli bomo, kar si bomo naredili.

Pomagajmo vsi, da bo skupni dom spomenik skupnih žrtev!

Moškega delavca potrebujemo za lažja dela v tovarni.

Interesenti naj se zgledajo na José Bonifacio 661, Cap. Federal.

Slovenska strojna delavnicna sprejemna vaje

Božo Seljak

Del Paraiso 259, Santos Lugares

Iščemo kuharico, ki je hkrati tudi hišna gospodinja. Nudimo vso oskrbo v hiši, plača po dogovoru. Zglasiti se je treba v pisarni Društva Slovencev na Victor Martinezu 50.

PRODAM 2 parceli: 1 v San Martinu; Rivadavia in Quinteros a 82.— \$ m2 in 1 v San Justo: Av. Provincias Unidas in Madarriaga a 91.— \$ m2. Stanislav Zupančič, Alm. D. de Solier 1136, Capital.

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascante

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 38-0122 Buenos Aires

Vsem prijateljem in znancem sporočam žalostno novico, da mi je na velikonočni ponedeljek velika prometna nesreča za vedno vzela mojo ljubljeno ženko in mamico najinih otrok, gospo

MAJDO SOTELŠEK, roj. Eber

in najinega sinčka

MARKA SOTELŠKA

Oba sta bila pokopana na pokopališču v Salti. Lepo prosim, da ju ohranite v lepem spominu.

Dr. Branko Sotelšek, soprog in oče

Miška in Anamarija, hčerki in sestrici

Salta, v aprilu 1953.

ŠE MNOGO BOLJ

od srca kot pri Cvrčku za pečjo se boste nasmejali ob komediji

NAMIŠLJENI BOLNIK

ki jo bo S.O.V.A igral v ciudadelski dvorani v nedeljo 3. maja ob 18. uri in v soboto 2. maja ob 19. uri za tiste, ki se žele v nedeljo udeležiti športne prireditve na Pristavi v Moronu.

ŽE SEDA J

vzbuja veliko pričakovanje

TELOVADNI NASTOP

naših fantov na orodju, naraščajnikov in deklet pa s prostimi vajami, ki bo z

DRUŽABNO PRIREDITVIJO

lep zaključek

I. ŠPORTNIH DNI

ki jih prirejata 1. 2. in 3. MAJA na Pristavi v Moronu

Slovenska

* Dekliška

* Organizacija

Slovenska

* Fantovska

* Zveza

VERSI SLOVENSKI ROJAKI LEPO VABLJENI!

ŠOLSKE POTREBSČINE:

Aktovke, zvezke vseh vrst, svinčnike, barvice, itd. itd.

Lepe albume raznih vrst in kakovosti

Slike slovenskih pokrajin

Potrebščine za pisarno, šolo in dom

Darila za razne prilike

Vam nudi

Santería y Papelería SANTA JULIA

Victor Martinez 39 - Buenos Aires

Posredujemo odpremo paketov v domovino, tako pri raznih tvrdkah, kakor tudi sicer odpremo paketov in zdravil iz Argentine in paketov z rabljeno obleko, za katere oskrbimo dezinfekcijo.

Imprenta "Dorrego", Dorrego 1102, Buenos Aires. T. E. 54-4644

pisal hrvatsko v zagrebškem Savremenu, o naših pripovednikih v Pochliadých in v uvodu h Geraldinijevim Prevodom iz slovenske literature.

Skozi en ves letnik Doma in sveta so se vrstile Razprave iz hrvatsko-srbske literature.

Svojim prevodom iz češke literature je napisal uvode, poleg teh še razprave Durych in Čapek (v Čapkovih knjigi "Zakaj nisem komunist?"), o Březini, Hory in drugih. Ko sta obiskala Hora in Novy Ljubljano, je imel v Narodnem gledališču predstaviti govor, v Ljubljanskem klubu pa je predaval o Masaryku in Pekarju. - Prav tako je objavil svoje uvode k prevodom iz poljske književnosti. V knjigo "Poljska", ki jo je izdal skupaj z dr. Stetelom in Moletom leta 1938, je prispeval svojo disertacijo "Reymontovi Kmetje v luči književne kritike". Nadaljnja dela o poljski literaturi bi bila: Jan Kochanowski, Dva poljska potopisna pisatelja - Goetele in Ossendowski, Slikar Matejko, Malecki in knjiga o istrskih narječjih, Nalkowska in Dom žena, v rokopisu je ostal uvod k Wierzyńskiego Olimpijskemu vencu. - Med Rusi je zanimal Debeljaka zlasti Puškin in plod teh proučevanj so članki Puškin ob 100 letnici smrti, Puškin in Mickiewicz na Krimu, Pravljica o Ribicu, Puškinove proslave ob 100 letnici v Sovjetiji ter Puškin, Mickiewicz, Balzac in knežinja Rzewuska; obširni znanstveni uvod v Puškinove Pravljice prav tako ni mogel iziti kot oni v Erbenove Pripovedke ne. - V Mladiki je poročal o razstavi slovaške gotike v Pragi. - Obiskal je Lužico, se dodobra seznanil z lužiško-srbskim kulturnim in javnim življenjem sploh, s svojimi literarnimi prevodi in članki oskrbel pa uredil lužiško-srbsko prilogo Slovenca in opisal svoj

obisk pri tem najmanjšem slovanskem narodu.

V Argentini je pisal Tine Debeljak o slovenski izseljenki literaturi in ocenjeval njene proizvode.

Kot znanstvenik tolikšne razgledanosti je bil jubilan med najuglednejši mi člani Slavističnega društva v Ljubljani.

Kakor veže umetnika in znanstvenika Debeljaka esej, tako je teško potegniti ločnico med njegovim znanstvenim pa

publicističnim

delom. Jedro tega dela je obstajalo v urejevanju kulturnega dela "Slovenca" in je ta del lista dvignil na višino, ki je "Slovenec" pred njim nikoli dosegel ni. To pa je zmozel edino urednik s trdnostjo znanstvene podlage v glavni temi kulturne rubrike, ki je pač literatura, pa tudi s popolnim razumevanjem drugih umetnostnih panog in vpogledom v znanstvene probleme na splošno. Omenil sem že lužiško-srbsko prilogo; podobni sta bili bolgarska in češkoslovaška v načrtu jih je imel še o ostalih slovanskih narodih. Krajših poročil in ocen je objavil sam na stotine, pridobiti pa si je znal tudi kadeer dobrih sodelavcev. S tem nam je že treba spregovoriti o Tinetu Debeljaku kot kulturnem organizatorju.

Souredil je več letnikov Slovenčevega koledarja, sam knjige Zimske pomoči in deset letnikov Doma in sveta. Prav v tem dominsvetovskem urejevanju je njegova zasluga izredna, kajti bil je idejni vodnik in mentor obenem. Oba Lampeta in Opeka so bili idejno neupogljivi, njihovim estetskim nazorom pa je manjkalo življenjske uporabnosti. Izidor Cankar je bil pedagog in kritičen ocenjevalec estetskih vrednot, a za katoliško revijo ni imel prave idej-

ne podlage. Debevec ni bil organizator, Merhar, Stele in Koblar tudi ne in vsaj zadnji med njimi tudi idejno ni bil zanesljiv. Debeljak je imel vse lastnosti, ki so za urejevanje Doma in sveta potrebne, v vrhuni meri. Njemu se ima starejša generacija katoliških umetnikov zahvaliti za marsikatero pomladi- tev in za vztrajnost, mlajša pa v zelo veliki meri za svojo rast. K njemu so romali začelniki - ne le literati, tudi slikarji - s svojimi prvenci. Z veseljem jim je bodrilne kritike, ki so se nekaterim zdale predobre, toda Debeljak jih ne bi bil napisal, če ne bi njegov nezmotljivi čut slutil, da je v teh mladih fantih dosti talenta. Da pa se ne bi prevzeli, jih je z besedo in pismom stalno učil. Na njegovih učencih v tujini je, da se mu oddolžijo, ko se mu oni, ki so ostali doma ali so že pomrli, ne morejo. Tako se uvršča naš petdesetletnik s te plati med Cojza, Janežiča, Stritarja in Levca. Na katoliški strani pa je res uspešno združil Mahničeve nazore z neizprosnjo zahtevo po umetnostni kakovosti brez kompromisov v škodo za vsebino in formo.

Organizatorično področje Debeljakovega delovanja pa je bilo še obširnejše mimo urejevanja in mentorstva. Vrsto let je bil odbornik Narodne galerije, tajnik Društva ljubiteljev poljskega naroda, odbornik Češko-slovaško-jugoslovanske lige in član Slovensko-bolgarskega društva. Vseh kulturnih in izobraževalnih društev, v katerih je sodeloval, ne morem naštetiti, vemo pa, da ga je poleg drugih ljudskoprosvetnih družin posebno domača loška štela med svoje prve delavce in to tudi še potem, ko je postal znana kapaciteta v slavišči- nem svetu. Ljudskoprosvetno delo mu je bilo prav takšna srčna potreba

kot pesem ali mentorstvo pri Domu in svetu. Prav posebno poglavje je Tinetova družabnost. Zlepa ga ni človeka, ki bi ga ljudje tako radi imeli v svoji družbi kot njega. Vsako družbo zna zabavati, nikoli ni moreč, a iz njegove družbe odhaja vedno bogatejši v znanju; tudi kot družabnik je Tine Debeljak kulturni organizator.

političnim delom.

Naravno je, da je tudi tu deloval najbolj na svojem področju in bil v Slovenski ljudski stranki med kulturnimi eksperti. To je zadostovalo za eskurzivo v Nikšič, ne pa za izgubo prijateljev tudi v nasprotnih taborih, če prijateljstvo ni bilo prepovedano. Tine je bil vedno širokogruden Korošček in

med poštenimi protivniki dobrodošel, kot oni njemu. Dolžnost pa mu je bila iti v ilegalno podzemlje in poslanstvo v slovenskem parlamentu mu bi postalo ob drugačnem razvoju dogodkov novo uspešno delovno polje. Mihi Kreku v Rimu je bil dragocena opora. Publicistično delo v Argentini pa ima v znatni meri politično noto in zato mimogrede zavedamo obenj na tem mestu.

V podkrepitve pravilnosti naše idejne smeri je rad zagrabil snov iz politične polpreteklosti in napisal vrsto člankov za "Svobodno Slovenijo" (Od Wolfa do Vovka, Združena Slovenija leta 1948 in mi itd.), Duhovno življenje (obramba škofa Rožmana) in Ameriško domovino. A prav politična zgodovina in sedanje politično stanje Slovencev mu ne daje samo publicistične snovi. Narodova bolečina, izvirajoča iz politične preteklosti in sedanosti, ga je napravila rapsoda razseljenih Slovencev in onih, ki doma trpijo, ter izrabila njegovemu sreju najlepšo

pesem.

A ta pot od pesmi do pesmi, ki smo jo tu nakazali, je le eden kolobarjev, ki kroži v Debeljakovem življenju-delu. Kot v olimpijskem emblemu se prepletajo s tem kolobarjem drugi, ki niso nam tako vidni, a v dušo našega Tineta tembolj globoko vtisnjeni. So to kolobar, ki izhaja iz pesnikovega srca, raste h Gospodu Bogu in prejema od Njega pesem; kolobar, ki poganja prav iz srčne krvi in objema ženo; kolobar, ki družji v rej troje zlatih otrok in kolobar, ki veže v jeklen oklep neizprosnostnega moža. A kjerkoli se ti kolobarji vežejo in stikajo, povsod zadoni melodija pesnika Tineta Debeljaka.

Ponosni smo, da je ta človek z nami - in srečni, da je star šele petdeset let.

M. M.

M. M.